

En förbättrad ljudmiljö i skolan är nödvändig för vissa elever, men bra för alla!

Det har skett många förändringar i skolans värld de senaste åren och det har till största del handlat om pedagogiska förutsättningar och styrdokument. Anpassningar av skolor och undervisningslokaler har inte skett i samma omfattning. Det betyder att klassrum som tidigare fungerade för klassisk katederundervisning inte har anpassats till hur undervisningen bedrivs idag, till exempel grupparbeten, spontandialog och flexibelt utnyttjande av lokalen. Det är sällan tyst i dagens klassrum. Det behöver inte ens vara många personer i rummet för att det ska uppstå ett mängd ljud som hjärnan måste hantera. Örat är ett av de sinnen som aldrig vilar, även när vi sover reagerar vi på ljud.

Vi vet att den allvarligaste hälsoriskerna för elever som vistas i lokaler med höga ljudnivåer är hörselskador, tinnitus och ökad ljudkänslighet, men det finns även andra allvarliga konsekvenser. Enligt Socialstyrelsen finns idag tydliga bevis på att höga ljudnivåer har en negativ påverkan på lärandet, förmågan att läsa, minne och arbetsprestationen. Även lågfrekvent buller försämrar förmågan att uppfatta tal, maskerar viktig information, stör koncentrationsförmågan, höjer stressnivån och leder till trötthet. Det finns studier som visar att barn som under längre tid exponeras för hög ljudnivå även får försämrad studiemotivation.

Svensk Standard, SS25268:2007

Fyra ljudklasser:

A = mycket bra ljudmiljö

B = bra ljudmiljö (rek. för elever med hörselnedsättning)

C = Boverkets minimikrav

D = låg ljudstandard

Idag gäller Boverkets minimikrav ljudklass C i lokaler i skolor, förskolor och fritidshem, vilket innebär cirka 56 decibel A. Det är ungefär som att vara mitt i ett kontorslandskap och höra alla samtal. För elever med hörselnedsättning är rekommendationen ljudklass B.

Under 2013 mätte Specialpedagogiska skolmyndigheten upp ljudnivåer i 85 stycken klassrum. Resultatet var nedslående; i 78 procent av klassrummen låg ljudnivån på ljudklass D eller sämre. Som jämförelse innebär 70-80 decibel A att befinna sig ljudmässigt vid en trafikerad gata.

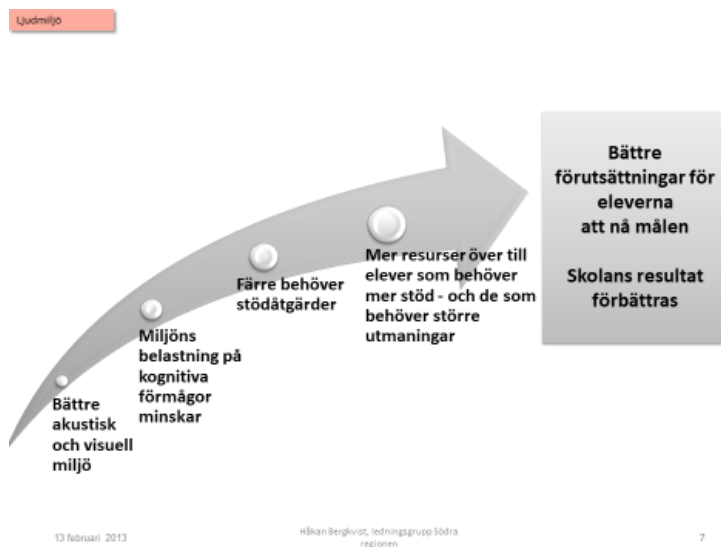
Alla elever i svensk skola lär påverkas av den ljudmiljö de befinner sig i. Men det finns elever som på grund av olika funktionsnedsättningar drabbas extra hårt, där en fungerande ljudmiljö är helt avgörande för hur de lyckas i skolan. Det gäller självklart elever med olika grader av hörselnedsättning, cirka 5000 unga i åldern 7-16 år och elever med olika grader av språkstörning som uppskattningsvis är lika många (enligt utredningen om flexibel specialskola från 2011). Men det gäller även elever med perceptuella svårigheter som vid till exempel autism. Enligt Autism- och Aspergerförbundets skolenkät 2018 var den vanligaste orsaken till frånvaro bland elever med autism just bristande anpassning av skolmiljön.¹

¹ http://www.autism.se/skolenkat_2018

Specialpedagogiska skolmyndighetens undersökning visar att majoriteten av alla elever förväntas studera och prestera i en undermålig ljudmiljö. När det gäller elever med funktionsnedsättning bryter skolor, som inte följer Boverkets regler mot skollagen.

Barn och ungdomar har sällan själva kunskapen om hur höga ljudnivåer kan påverka dem. Det gör att deras beteende och bristande skyddsinstinkter blir en risk i sig. När det gäller skolan väljer dessutom inte eleverna själva sin miljö och därför kan de vistas i miljöer som är skadliga. De vet inte om att de exponeras för höga ljudnivåer.

Med en förbättrad ljudmiljö skulle fler elever ges förutsättningar att nå de kunskapskrav som ska uppnås. Genom att systematiskt gå igenom skolans ljudmiljö och därefter kontinuerligt följa upp den, kommer skolan att kunna skapa en god studiemiljö där den på sikt behöver sättas in färre stödåtgärder och göra färre dyra sårlosningar. Detta skulle i sin tur frigöra resurser för de elever som har behov av mer omfattande stödbehov. Alla elever skulle ges möjlighet att lyckas bättre och skolan skulle kunna fördela sina resurser på ett bättre sätt.

Jan Höglund, Ordförande i Riksförbundet DHB,
Förbundet för döva, barn med hörselskada och
språkstörning

Ulla Adolfsson. Ordförande i Autism- och
aspergerförbundet

Anna Gabrielsson, Generalsekreterare Riksförbundet
DHB

Agneta Söder, ombudsman, Autism-
aspergerförbundet